III.

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

„Je lépe zločinu předcházet než jej trestat!“

Cesare Beccaria (1738 – 1794),
O zločinech a trestech

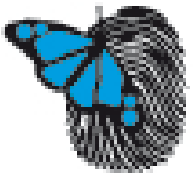

PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

1. Úvod

2. Vize cílového stavu prevence kriminality v ČR

3. Principy, priority a cíle
3.1 Principy
3.2 Strategické cíle a priority

4. Resorty a subjekty zapojené do realizace Strategie

Systém prevence kriminality

4.1 Resort vnitra
4.1.1 Ministerstvo vnitra
4.1.2 Policie ČR

4.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

4.3 Resort spravedlnosti
4.3.1 Ministerstvo spravedlnosti
4.3.2 Probační a mediační služba ČR
4.3.3 Nejvyšší státní zastupitelství
4.3.4 Institut pro kriminologii a sociální prevenci
4.3.5 Vězeňská služba ČR

4.4 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

4.5. Ministerstvo zdravotnictví

4.6. Ministerstvo pro místní rozvoj

4.7 Ministerstvo obrany

4.8. Úřad vlády
4.8.1 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
4.8.2 Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
4.8.3 Zmocněnkyně vlády pro lidská práva a vrchní ředitelka Sekce pro lidská práva
4.8.3.1 Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách

4.9 Vyšší územně správní celky

4.10 Obce

5**. Metody a nástroje k dosažení cílů Strategie**

5.1 Koordinační a podpůrná role krajů

5.2 Praktický výkon na úrovni měst a obcí

5.3 Analytická a koncepční činnost a mapy kriminality
5.3.1 Analytická činnost
5.3.2 Mapy kriminality

5.4 Efektivity preventivních opatření, aktivit a projektů

5.5 Vzdělávání

5.6 Nástroj sociální prevence

5.7 Nástroj situační prevence

5.8 Prevence kriminality v komunitách jako komplexní systém opatření
5.8.1 Program prevence kriminality a extremismu – Úsvit

5.9 Specifické projekty
5.9.1 Systém včasné intervence
5.9.2 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech
5.9.3 Prevence rizik souvisejících s virtuální komunikací
5.9.4 Speciální výslechové místnosti
5.9.5 Prevence domácího násilí
5.9.6 Prevence obchodování s lidmi
5.9.7 Prevence předluženosti jako kriminogenního faktoru

5.10 Osvěta a informace
5.10.1 Internetový portál www.prevencekriminality.cz
5.10.2 Zpravodaj „Prevence do každé rodiny“

5.11 Výzkum

5.12 Mezinárodní spolupráce

5.13 Dotační podpora aktivit, programů a projektů prevence kriminality

6. Shrnutí

III.

STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY ČESKÉ REPUBLIKY NA LÉTA 2012 AŽ 2015

1. ÚVOD

Od počátku osmdesátých let se v demokratických zemích preventivní politika fakticky stala rovnocennou součástí kriminální politiky, která se od té doby snaží v oblasti přístupu ke kriminalitě dosáhnout vyváženosti prevence a represe. Prevence kriminality v ČR, jako systematicky a systémově pojatá činnost na úrovni vlády, začala fungovat po roce 1993.

První strategie prevence kriminality byla zpracována ministrem vnitra v roce 1996, a to jako čtyřletý strategický dokument. Do současné doby vlády ČR schválily k realizaci několik dalších strategií, které postupně obsáhly celou škálu opatření, aktivit a přístupů v oblasti prevence kriminality. Zejména v období od roku 1996 do roku 2004 se formovaly také další oblasti a subjekty, které s prevencí kriminality úzce souvisejí (vznikla např. Probační a mediační služba ČR, byly přijaty nové zákony související s problematikou prevence kriminality).

Předkládaný dokument těží ze závěrů a výsledků předcházejících strategií prevence kriminality, z nabytých praktických zkušeností, mezinárodních poznatků a z výzkumů v oblasti prevence kriminality. Staví na koordinované systémové spolupráci institucí a subjektů na všech úrovních veřejné správy a občanského života. Respektuje mezinárodní doporučení a v souladu s poznatky a zkušenostmi ověřenými na národní úrovni se jimi řídí[1].

Strategie plní cíle stanovené v Programovém prohlášení vlády ČR („Vláda bude věnovat pozornost boji proti kriminalitě, zejména extremismu, drogové kriminalitě, kriminalitě nezletilých a kriminalitě páchané na dětech a ženách, se zaměřením na koordinaci odpovědných orgánů a včasné poskytování informací o rizikových stavech“).

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“) formuluje vizi cílového stavu v prevenci kriminality. Po 16 letech praktického výkonu, teoretických studií a ověřování, zkoušení různých metod, přístupů, zvnitřnění prevence kriminality v činnostech jednotlivých institucí, ale i v myšlení pracovníků a veřejnosti, se jeví takový postup jako efektivní. Lze říci, že dále formulovaná vize je esencí vyhodnocení dopadů všech předchozích strategií prevence kriminality. V návaznosti na uvedenou vizi stanovuje dále Strategie základní principy, na kterých bude prevence

[1] **Vláda ČR při formování a realizaci politiky prevence kriminality respektuje dlouhodobě mezinárodní doporučení, zejména ze strany OSN. Zkušenosti nabyté realizací opatření prevence kriminality od roku 1996 jednoznačně potvrdily závěry a doporučení OSN pro oblast prevence kriminality a trestní justice, která je jednou z důležitých agend OSN[1].**
Strategie formuluje následující východiska pro její realizaci, která jsou v souladu s dosaženými závěry 12. kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justici (Salvador, duben 2010) a odpovídají i zkušenostem a poznatkům z dosavadní realizace prevence kriminality v ČR:
(a) Vedoucí role státu na všech úrovních za účelem vytvoření a udržení institucionálního rámce prevence kriminality;
(b) Integrace prevence kriminality mezi strategie socio-ekonomického rozvoje;
(c) Spolupráce mezi vládními institucemi, občanskou společností a obchodním sektorem;
(d) Udržitelnost a odpovědnost, to jest odpovídající dlouhodobé financování tvorby, udržování a evaluace programů, a naprostá průhlednost využívání finančních prostředků;
(e) Postup založený na znalostech; jako základ pro každou strategii prevence kriminality slouží multidisciplinární soubor poznatků o problémech v oblasti kriminality, jejich příčinách a osvědčené praxi;
(f) Úcta k lidským právům a vládě práva a podpora kultury zákonnosti;
(g) Pozornost věnovaná vazbám mezi kriminalitou na místní úrovni a nadnárodním organizovaným zločinem;
(h) Diferenciace strategií pro zvláštní skupiny, zejména pro chlapce a dívky, muže a ženy a zranitelné členy společnosti.

kriminality postavena, navrhuje priority, kterým se bude zejména věnovat pozornost a stanovuje cíle, kterých je žádoucí dosáhnout.

Předkládaná Strategie chce svými dopady postihnout především kriminalitu obecnou, která ohrožuje a obtěžuje občany a nezřídka ovlivňuje jejich názory na schopnost státu čelit kriminalitě a zajistit jejich bezpečí. Nezabývá se oblastí kriminality hospodářské.

Strategie také neřeší oblasti organizovaného zločinu, i když se jej místy dotýká (např. program podpory pomoci obětem obchodování s lidmi, korupce, terorismus, organizovaná drogová problematika nebo nelegální migrace), a neřeší specifické bezpečnostní problémy, které jsou obsahem jiných koncepčních či strategických materiálů týkajících se např. bezpečnosti silničního provozu či sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách.

Strategie zahrnuje pouze aktivity resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“) a zabývá se nejen kriminalitou jako takovou, ale i jevy, které lze charakterizovat jako kriminogenní, které zvyšují riziko výskytu kriminálního chování.

S ohledem na předmět materiálu – prevence kriminality - je dominantním resortem odpovědným za koordinaci politiky státu v uvedené oblasti Ministerstvo vnitra. Další resorty – členové Republikového výboru – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti a částečně Ministerstvo zdravotnictví plní úkoly související se sociální oblastí, s problematikou zaměstnávání, vzdělávání a institucionální péče o děti a mladistvé a programy Probační a mediační služby ČR. Podrobněji své strategie či programy v oblasti prevence zpracovávají jednotlivá ministerstva (konkrétně ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, obrany, spravedlnosti, vnitra) v samostatných vnitroresortních materiálech.

Definice:

Prevence kriminality zahrnuje veškera opatřeni ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prosazování práva a trestní sankce jsou v této souvislosti ponechávány stranou, navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům[2].

2. Vize cílového stavu prevence kriminality v ČR

Vize stavu prevence kriminality v České republice definuje tuto oblast tak, jak má vypadat a působit v dlouhodobém horizontu 10 let. Část vize bude naplňována prostřednictvím realizace této Strategie, další část prostřednictvím strategií následujících.

Prevence kriminality je standardní součástí práce všech relevantních subjektů. Cílem aktivit prevence kriminality je snižování míry a závažnosti trestné činnosti, jejích příčin a následků a zvyšování pocitu bezpečí občanů.
Základní rámec pro prevenci kriminality je odpovídajícím způsobem legislativně ukotven v právním řádu ČR.

Na strategické (národní, případně mezinárodní) úrovni je prevence kriminality řízena vládou, respektive ministrem vnitra. Vláda přijímá každé 4 roky střednědobou strategii prevence kriminality, která vytyčuje strategické cíle pro další období, reaguje na aktuální trendy a vytváří pro všechny subjekty systému prevence kriminality věcný a finanční rámec na následující období. Za její přípravu a realizaci odpovídá ministr vnitra.

Ministerstvo vnitra koordinuje prevenci kriminality napříč resorty, Policií ČR a dalšími subjekty, a to jak přímo, tak prostřednictvím Republikového výboru.

[2] 12. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici, Salvador, Brazílie, 12. – 19. dubna 2010

Těžiště práce v oblasti prevence kriminality se odehrává v obcích, na základních útvarech a územních odborech Policie ČR a jim odpovídajících úrovních ostatních institucí a subjektů veřejné správy (včetně justice). Obce vykonávají prevenci kriminality jako součást svých kompetencí, a to v úzké spolupráci s občanskou společností, policií a institucemi veřejné správy. Do tohoto procesu je v odpovídající míře zapojen i komerční a soukromý sektor.
Vyšší správní úřady a vyšší samosprávné celky mají v prevenci kriminality jim odpovídající koordinační a podpůrnou roli.

Ministerstvo vnitra, Policie ČR, vyšší samosprávné celky, obce a další dotčené instituce veřejné správy mají pro výkon a zajištění prevence kriminality v odpovídajícím rozsahu vytvořeny personální a institucionální kapacity, včetně odpovídajícího finančního zajištění a legislativního prostředí.

Prevence kriminality je z národní úrovně podporována odpovídajícím dotačním systémem. Jeho správu provádí Ministerstvo vnitra, respektive Republikový výbor, vláda ČR uvolňuje každoročně potřebné finanční prostředky, které současně odpovídají možnostem státního rozpočtu.

Všechna dotčená ministerstva, případně další subjekty, odpovídajícím způsobem finančně a personálně zajišťují specifické oblasti, činnosti a programy, které s prevencí kriminality souvisejí – Probační a mediační služba ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí - služby sociální prevence a sociálně-právní ochrana dětí, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky - drogy, Ministerstvo spravedlnosti - vězeňství.

Všechny aktivity a projekty prevence kriminality jsou posuzovány z hlediska jejich dopadů na kriminalitu.

Česká republika je aktivně zapojena do spolupráce v oblasti prevence kriminality na mezinárodní úrovni, a to zejména v rámci EU a OSN. Vláda ČR, respektive Ministerstvo vnitra, aktivně pracuje také v přeshraniční spolupráci se všemi zeměmi, se kterými má ČR společnou hranici, a to jak bilaterálně, tak multilaterálně.

3. Principy, cíle a priority

3.1 PRINCIPY

V souladu s vizí cílového stavu v prevenci kriminality Strategie bude tato založena na následujících principech[3].

Účinná prevence kriminality je základním faktorem při podpoře udržitelného rozvoje. **Snižování kriminality a zvyšování bezpečí zlepšuje podmínky pro podnikání a zaměstnanost** a umožňuje směřování zdrojů do oblasti socio-ekonomického rozvoje namísto kontroly kriminality. Z etického, finančního ani praktického hlediska není žádoucí ani realizovatelné reagovat na trestnou činnost pouze odstrašováním a justičními prostředky. Zejména **programy sociální prevence podporují sociální začleňování okrajových skupin či usnadňují jejich reintegraci**. Některé programy pomáhají obětem či jiným zranitelným skupinám, což je dalším aspektem sociálního začleňování. Dobře míněné programy ovšem nestačí. Jejich dopady a **využívání prostředků musejí být podrobeny hodnocení – evaluaci**. Je nutná **dobrá praxe založená na konkrétních poznatcích a ověřených postupech**.

Prevence kriminality není záležitostí spadající pouze do oblasti prosazování práva a trestní justice. Není jen úkolem pouze policie a systému trestní justice: každá politika ovlivňující kvalitu života občanů, zejména rodin, dětí a mladých lidí, zpravidla mívá na prevenci kriminality vliv. Vzhledem k tomu, že trestná činnost se rodí z více různých faktorů,

[3] Principy formuloval 12. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici, který proběhl v Salvadoru, Brazílie, ve dnech 12. – 19. dubna 2010, jako doporučení vládám jednotlivých zemí. Každý z uvedených principů je v praxi prevence kriminality v ČR považován za zásadní.

je nezbytný koordinovaný a víceoborový přístup, v němž mají významnou roli státní orgány na všech úrovních.

Efektivní strategie prevence kriminality vyžaduje základní data, dobrou analytickou činnost a kvalitní plánování, realizaci a hodnocení. Pro zajištění kompetentních pracovníků a preventivních postupů vhodných pro specifické podmínky ČR **považuje vláda za nezbytné vzdělávání a budování kapacit na národní i místní úrovni**.

Prevence kriminality bývá zpravidla dlouhodobá činnost, nejsou-li finanční prostředky zajištěny na dostatečné období, mohou být utraceny bez užitku. **Dlouhodobé financování musí být doprovázeno zodpovědnou evidencí využívání finančních prostředků, včetně hodnocení výsledků a dopadů**.

Dobře naplánované strategie prevence kriminality snižují kriminalitu a **tím i viktimizaci**, **podporují bezpečnost ve společnosti a zlepšují kvalitu života občanů**. Účinná prevence kriminality vytváří dlouhodobý přínos snižováním nákladů souvisejících s oběťmi a systémem trestní justice.

Preventivní strategie se musejí zaměřovat na kauzální faktory dělené na sociální, komunitní a situační prevenci kriminality. Všechny tři přístupy jsou součástí arzenálu opatření prevence kriminality, z něhož může být vytvořena celková strategie, a nabízejí celou škálu krátkodobých i dlouhodobých forem reakce na problémy s kriminalitou.

V rámci prevence kriminality mají nezaměnitelnou roli dobře cílená sociální opatření. Sociální prevence povzbuzuje prosociální chování prostřednictvím opatření z oblasti sociální, ekonomické, zdravotní, trhu práce a vzdělávání, se zvláštním důrazem na děti a mládež, a zaměřuje se na rizikové a ochranné faktory spojené s trestnou činností a viktimizací. Jejím úkolem je rovněž působení na rizikové faktory, které přispívají k výskytu kriminálního chování.

Komunitní prevence usiluje o změnu podmínek v obydlených oblastech, kde lidem hrozí vysoké riziko, že se zapojí do trestné činnosti nebo se stanou její obětí, a to např. z důvodu rozsáhlé deprivace nebo nedostatku soudržnosti v komunitě nebo kombinace jiných ekonomických a sociálních problémů.

Situační prevence kriminality má za cíl snižování příležitostí a podnětů k páchání trestné činnosti, maximalizaci rizika dopadení a minimalizaci prospěchu z trestné činnosti, například environmentálním designem veřejných prostor či obytných komplexů nebo poskytováním poradenství obětem. Tyto techniky jsou namířeny vůči konkrétním formám kriminality a jsou založeny na předpokladu, že pachatelé činí v dané situaci racionální rozhodnutí ohledně potenciálního rizika a prospěchu v souvislosti s porušením zákona.

Vláda bude iniciovat a usnadňovat činnost v oblasti sociální a situační prevence kriminality. **Místní samospráva musí vytvářet a upravovat programy s ohledem na místní podmínky**, neboť **ke kriminalitě dochází na úrovni obcí a čtvrtí a mnohé příčiny lze řešit pouze lokálně**.

Státní správa bude na všech úrovních vytvářet a udržovat podmínky, v nichž mohou vládní instituce a občanská společnost plnit svou roli při předcházení trestné činnosti. To zahrnuje **vytváření strategií, jejich implementaci a vyhodnocování**. Za tím účelem je žádoucí **vytvářet a podporovat partnerství s relevantními sektory ve společnosti**, jakož i **začlenit prevenci jako trvalou součást do státních struktur kontroly kriminality a podpory rozvoje společnosti**. Mezi takové politiky patří ty, které se týkají zaměstnávaní, vzdělávání, zdravotnictví, bydlení a městské výstavby, a to s ohledem na rozmanité příčiny kriminality a na odbornosti, jichž je zapotřebí k jejich řešení. Mezi uvedené příčiny patři sociální marginalizace a vyloučení. **Účast obcí a občanské společnosti je pro prevenci kriminality zásadní, zejména při identifikaci priorit, při zavádění a vyhodnocování programů a při identifikaci zdrojů**.

Cíle Strategie vycházejí ze závěrů vyhodnocení Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2008 – 2011 a z aktuálních potřeb, vytyčují priority, které zajistí jejich splnění. Navazují na dosavadní činnosti a zaměřují úsilí do aktivit a oblastí, které v závěrech vyhodnocení byly identifikovány jako potřebné, nedostatečně či chybějící.

3.2. STRATEGICKÉ CÍLE A PRIORITY

1. **Snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.**
2. **Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.**
3. **Efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality[4].**
4. **Komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů .**

Priority stanovené Strategií konkretizují strategické cíle a směřují k jejich lepšímu splnění:

- **Snižování rizik a výskytu protiprávní činnosti na úrovni obcí a regionů**, včetně oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu protiprávního jednání
- **Integrace efektivní prevence kriminality do výkonu práce v Policii ČR**, zejména na základních útvarech
- **Podpora národních specifických projektů** a programů
- **Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, analytického zpracování, předávání a poskytování informací** v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality

[4] Zejména funkční institucionalizace, hierarchizace a způsob legislativní úpravy prevence kriminality, analytická činnost, podpora efektivních projektů na úrovni obcí, vyhodnocování efektivity dopadů projektů, aktivit a programů, medializace politiky v oblasti prevence kriminality (internetový portál, efektivní systém šíření informací).

4. Resorty a subjekty zapojené do realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 – rozdělení kompetencí při plnění cílů

Základem úspěšné strategie bude efektivní systém prevence kriminality na úrovni vlády ČR, respektive resortů, a jeho koordinace Republikovým výborem (včetně metodické podpory), za účasti krajů a obcí.

Systém prevence kriminality v České republice v letech 2012 až 2015 bude mít 3 úrovně:

1. republiková a resortní – koordinační roli plní meziresortní orgán Republikový výbor,
2. krajská – krajské úřady,
3. lokální – samosprávy měst a obcí zatížených vysokou mírou kriminálně rizikových jevů.

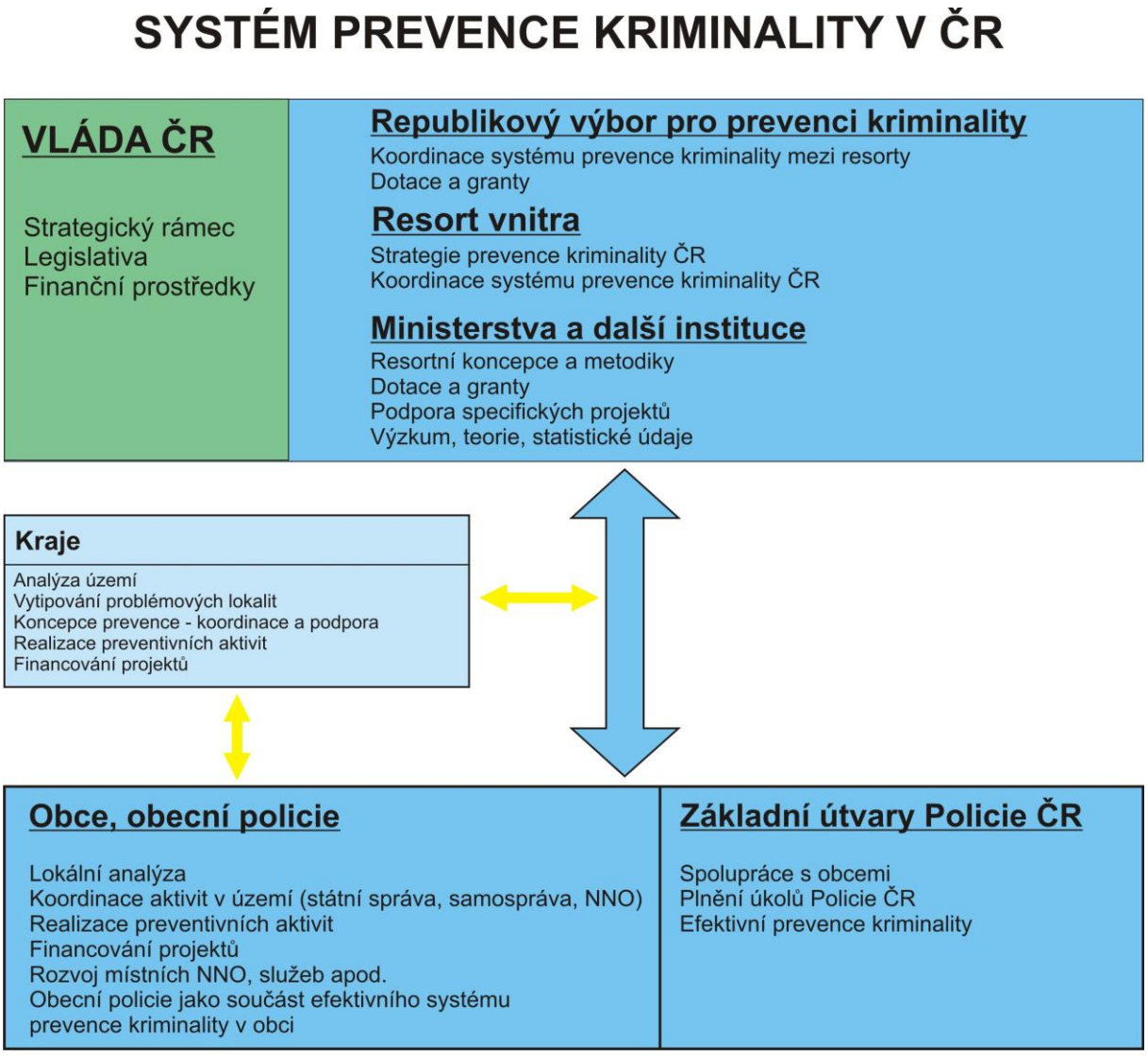

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Republikový výbor jako meziresortní orgán zřízený v roce 1993 usnesením vlády č. 617 při Ministerstvu vnitra odpovídá za vytváření preventivní politiky vlády ČR. Předsedou je ministr vnitra a výkonným místopředsedou jeho první náměstek, do jehož gesce spadá oblast veřejného pořádku a bezpečnosti. Úkoly související s činností sekretariátu Republikového výboru plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. Členy výboru jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Policejní prezidium ČR, Probační a mediační služba ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, Generální ředitelství vězeňské služby, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Soudcovská unie ČR.
Úloha Republikového výboru je iniciační a informační, plní koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních státní i veřejné správy a schvaluje dotace na preventivní projekty realizované na republikové, krajské a místní úrovni. Nese gesci za zpracovávání materiálů pro jednání vlády a Parlamentu České republiky z oblasti prevence kriminality a uskutečňování mezinárodních kontaktů včetně kontaktu České republiky s Komisí OSN pro prevenci kriminality a trestní soudnictví a členství České republiky v komisích a orgánech Evropské unie.
V návaznosti na vládní strategii prevence kriminality vytvářejí některá ministerstva zastoupená v Republikovém výboru **resortní strategie prevence kriminality** a kriminogenních jevů a zajišťují jejich realizaci v rámci podřízených složek dle své gesce také regionálně na území krajů a obcí. Na primární, sekundární a terciární úrovni se resorty zaměřují především na zkvalitňování oblasti rodinné politiky, vzdělávání, problematiky týkající se dětí a mládeže, rozvoje služeb sociální prevence, nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, prevence závislostí, problematiku národnostních a etnických menšin, osob sociálně vyloučených, osob již odsouzených nebo jimž odsouzení hrozí. Ministerstvo vnitra jako jediný ústřední správní úřad akcentuje v oblasti prevence kriminality problematiku situační prevence. Ministerstva, poradní orgány vlády a další členové Republikového výboru vytvářejí a zajišťují resortní a tematicky specifické projekty prevence kriminality, které vycházejí z jejich věcné působnosti, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy. Spolupracují s dalšími resorty a vytvářejí vlastní dotační politiku v oblasti prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů a zajišťují vzdělávání příslušných pracovníků v rámci ČR.

4.1 Resort vnitra

4.1.1 Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra odpovídá za fungování a rozvoj systému prevence kriminality na republikové, krajské a lokální úrovni a zpracování národní strategie prevence kriminality. Zpracovává základní analýzy a bezpečnostní audity pro oblast prevence kriminality a na základě jejich výsledků navrhuje komplexní řešení bezpečnostních problémů. Vytváří specifické projekty v oblasti prevence kriminality, odpovídá za mediální politiku v oblasti prevence kriminality a plnění závazků v rámci mezinárodní spolupráce. Dále zajišťuje konzultační činnost, vytváří metodiku činnosti manažerů prevence kriminality a zajišťuje jejich vzdělávání.

Při plnění cílů Strategie se Ministerstvo vnitra zaměří zejména na:

- Snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.
- Efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality .

- Komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů
- Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality

4.1.2 Policie ČR

Role Policie ČR je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

Role Policie ČR je také v oblasti analýz bezpečnostní situace. Kromě průběžného analyzování bezpečnostní situace po jednotlivých územních celcích se Policie ČR nově zaměří též na metodu práce spočívající v identifikaci konkrétních vybraných chronických bezpečnostních problémů v každé lokalitě, jejich analýzu a navrhování způsobů jejich řešení.

Nástrojem k tomuto budou jednoduché ad hoc bezpečnostní analýzy zpracovávané policií za účelem nalezení způsobu, jak daný konkrétní bezpečnostní problém řešit. Na základě těchto ad hoc analýz pak bude policie přijímat potřebná opatření k jejich řešení sama nebo iniciovat řešení problému v dané lokalitě příslušnými orgány veřejné správy.

Policie ČR bude samozřejmě nad rámec toho pokračovat v další spolupráci s obcemi a obecními policiemi, a to pravidelnou komunikací, společným plánováním nasazení sil a prostředků, sdílením informací a případných analytických výstupů, společným řešením identifikovaných místních bezpečnostních problémů a vzájemnou podporou a spoluprací.

Pokud jde o činnost policejních preventistů, ta se do budoucna namísto současných osvětových a vzdělávacích aktivit výrazně zaměří zejména na podporu plnění klasických základních policejních činností i nových úkolů v oblasti bezpečnostních analýz, přičemž činnost informační, propagační a osvětová zůstane v odpovědnosti tiskových mluvčích.

K naplnění výše uvedených cílů zpracuje Policie ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra koncepci prevence kriminality Policie ČR jako součást širší resortní Koncepce prevence kriminality MV a Policie ČR.

Tato koncepce stanoví zejména: způsoby zajištění realizace výše uvedených priorit, včetně toho, jak bude posílena koncentrace na zmíněné základní policejní činnosti, organizační zajištění průběžných i ad hoc analýz bezpečnostní situace a navrhování či iniciace řešení zjištěných bezpečnostních problémů, osoby pověřené poskytováním analytického servisu, osoby, které v rámci Policie ČR budou vyškoleny v uvedených analytických postupech, způsoby spolupráce při získávání bezpečnostně relevantních poznatků s obcemi, obecními policiemi a dalšími příslušnými orgány veřejné správy, způsoby zveřejňování bezpečnostních analýz a jejich poskytování zainteresovaným orgánům veřejné správy a další související témata.

Krajští koordinátoři prevence kriminality Policie ČR se aktivně zapojí do práce dále navrhovaných **Pracovních skupin prevence kriminality při krajských úřadech**. Spolu s ostatními pracovníky působícími v oblasti prevence kriminality na krajské úrovni budou koordinovat a metodicky řídit prevenci kriminality ve svém kraji.

Policie ČR bude pokračovat[5] v další spolupráci s obcemi a jimi založenou obecní policií především při společném plánování nasazení sil a prostředků, a spoluprací v duchu community policing a v podobě detailnější úpravy spolupráce, včetně zvýšení závaznosti a vymahatelnosti dohodnutých pravidel zakotvených v postupně uzavíraných koordinačních dohodách mezi samosprávou a Policií ČR dle § 16 zákona o Policii ČR.

[5] Srovnej: Analýza možného zefektivnění systému ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti na místní úrovni a vzájemného vztahu Policie ČR a místní samosprávy. Ministerstvo vnitra 2011, přijato usnesením vlády č. 533/2011.

V následujícím období se policie zaměří jako součást systému prevence kriminality na klasické základní policejní činnosti, které mají významný dopad na snižování nápadu a závažnosti kriminality, kterými jsou:

1. hlídková služba,
2. obchůzková služba,
3. získávání poznatků o bezpečnostní situaci a jejich předávání příslušným útvarům policie a příslušným orgánům veřejné správy,
   a to především na základních útvarech policie.

Nově se policie zaměří také na:

4. průběžné analyzování bezpečnostní situace po jednotlivých územních celcích
5. navrhování, popř. organizování (především situačních) preventivních opatření ke snížení výskytu trestných činů a dalších bezpečnostních problémů.

4.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

V kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) jsou sociální služby, sociální dávky, rodinná politika,, sociální pojištění (důchody, nemocenské dávky) problematika zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní vztahy, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“) aj.

Oblasti zejména související s plněním cílů Strategie:

- sociální služby (zejména služby sociální prevence) včetně národního systému dotací a metodické podpory krajských úřadů
- sociálně-právní ochrana dětí a náhradní rodinná péče
- politika zaměstnanosti, efektivní nástroje podpory zaměstnanosti
- sociální dávky (státní sociální podpora, hmotná nouze)

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání

4.3 Resort spravedlnosti

4.3.1 Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství, pro vězeňství; je mu podřízena Vězeňská služba České republiky. Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro probaci a mediaci.

Ministerstvo spravedlnosti zastupuje Českou republiku při vyřizování stížností na porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jejích Protokolů a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a koordinuje provádění rozhodnutí příslušných mezinárodních orgánů.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání

4.3.2 Probační a mediační služba ČR

Probační a mediační služba ČR (dále jen „PMS“) usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.

PMS představuje novou instituci na poli trestní politiky, vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. Vyváženým propojením obou se vytváří nová multidisciplinární profese v systému trestní justice. Činnost PMS ČR je poskytována v souladu s principy restorativní justice. Zvláštní pozornost PMS ČR věnuje práci s oběťmi trestné činnosti, mladistvými pachateli a pachateli násilných trestných činů.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.3.3 Nejvyšší státní zastupitelství

Nejvyšší státní zastupitelství vykonává také dohled nad činností vrchních státních zastupitelství, dále je činné při vyřizování podnětů ke stížnostem pro porušení zákona v trestních věcech a při jejich přezkoumávání z vlastní iniciativy. Nejvyšší státní zastupitelství dále vydává výkladová stanoviska, která mají formu doporučení a řeší konkrétní aplikační problémy, s nimiž se státní zastupitelství setkává v praxi, a to jak v oblasti trestní, tak i netrestní.
Státní zastupitelství působí v trestním řízení jako **orgán veřejné žaloby** a orgán dozoru v přípravném řízení trestním, dále **provádí dozor nad místy, kde dochází k omezování osobní svobody** (zejména se jedná o místa, kde je vykonávána vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení, ochranná nebo ústavní výchova). Státní zastupitelství se **podílí na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů.**

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.3.4 Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) je teoretickým, analytickým a výzkumným pracovištěm mezioborového zaměření. Zřizovatelem a řídícím orgánem IKSP je Ministerstvo spravedlnosti.

Činnost IKSP je zaměřena na vytváření, udržování a aktualizaci poznatkové základny o stavu a vývoji kriminality, sociálně patologických jevů a trestní politiky v ČR, na zpřístupňování aktuálních relevantních empirických i teoretických poznatků ze zahraničí a na rozvoj oboru kriminologie.

Při plnění cílů Strategie se IKSP zaměří zejména na výzkumy v oblasti prevence kriminality a předávání zjištěných poznatků a zkušeností do praxe, a to zejména prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality

4.3.5. Vězeňská služba České republiky

Posláním Vězeňské služby ČR je zajišťovat výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a bezpečnost a pořádek v soudních budovách. Vězeňská služba spravuje a střeží věznice a detenční ústavy. Dále střeží, předvádí a eskortuje vězněné osoby. K dalším úkolům patří výzkum v oboru penologie, jehož výsledky aplikuje v praxi. Důležitou součástí činnosti je rovněž vytváření podmínek pro zaměstnávání, vzdělávání a rekvalifikaci vězňů.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.4 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

V oblasti prevence odpovídá MŠMT především za následující činnosti:

Koncepci, obsah a koordinaci v oblasti specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy.

Zpracovávání metodických, koncepčních a dalších materiálů souvisejících s problematikou specifické primární prevence rizikového chování.

Přípravu materiálů legislativní povahy předmětné problematiky.

Průběžné plnění úkolů vyplývajících z vládních usnesení, strategií a koncepcí a z nich vyplývajících akčních plánů jednotlivých resortů.

V oblasti dotační politiky za přípravu, vyhlašování, administraci dotačních programů v oblasti specifické primární prevence rizikového chování, provádění průběžné řídící kontroly, provádění následné řídící kontroly, vyhodnocení, kontrolu činnosti dotovaných subjektů, administraci žádostí o úpravu v čerpání položek.

Spolupráci, koordinaci a organizaci pracovních setkání s krajskými školskými koordinátory prevence, metodiky prevence v PPP a pracovníky SVP působícími v oblasti primární prevence rizikového chování.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání

4.5 Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) je ústředním orgánem státní správy pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, zdravotnická zařízení v přímé řídící působnosti, zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami, vyhledávání, ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí, zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém, pro používání biocidních přípravků a uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh.

Ve vztahu k prevenci kriminality bude MZ, které je členem Republikového výboru, spolupracovat zejména v oblastech návykových látek a péče o děti.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.6 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) je ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu, nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování, stavebního řádu, vyvlastnění, investiční politiky, cestovního ruchu, veřejné dražby, pohřebnictví.

Kromě výkonu výše uvedených kompetencí MMR spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu; plní roli Národního koordinačního orgánu (NOK), který stanovuje jednotný rámec pro řízení a provádění pomoci poskytované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v České republice; zabezpečuje činnosti spojené s Kohezní politikou EU v ČR, která je zaměřena na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů ČR a na sbližování ekonomické úrovně ČR s EU; zabezpečuje účast ČR v Územní agendě EU, která vytváří strategický a akční rámec územního rozvoje Evropy s vazbou na národní koncepce územního rozvoje; poskytuje informační metodickou pomoc vyšším územním samosprávným celkům, městům, obcím a jejich sdružením a zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur.

V souvislosti se Strategií se bude podílet na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání, a to zejména prostřednictvím:
  - opatření vyplývajících z Koncepce bydlení v ČR do roku 2020, schválené dne 13.7. 2011 usnesením vlády č. 524
  - naplňování oblasti intervence 5.2 „Zlepšení prostředí v problémových sídlištích Integrovaného operačního programu 2007 – 2013“.

4.7 Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) je ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky a správu vojenských újezdů. V rámci resortu řídí také oblast resortního vojenského školství.

MO bude zabezpečovat aktivity v oblasti prevence kriminality stanovené rozkazem ministra obrany č. 53/2010 a resortní „Koncepcí prevence sociálně nežádoucích jevů na období let 2010 až 2014.“ Připravena bude koncepce prevence na další období a na ni navazující právní normy a předpisy.

Prevence kriminality bude i nadále zařazena mezi hlavní, dlouhodobé úkoly v práci s lidským potenciálem v resortu obrany. Každoročně budou stanovovány priority v oblasti resortní prevence kriminality na následující rok a zabezpečeno bude efektivní využívání finančních prostředků vyčleňovaných z rozpočtu MO na resortní „Program prevence kriminality.“

V souvislosti s optimalizací organizačních struktur MO bude v oblasti prevence kriminality pozornost prioritně zaměřena na stanovené cílové skupiny s vyšší mírou rizikového chování, mezi něž patří zaměstnanci MO, kteří jsou z důvodu služebního nebo pracovního zařazení odloučeni od rodiny, dále vojáci z povolání, kteří jsou vysíláni do zahraničních operací a jejich rodiny, vojáci z povolání ve věku do 35 let, žáci a studenti vojenských škol.

Při plnění cílů Strategie se zaměří v kontextu výše uvedeného zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání

4.8 Úřad vlády

4.8.1 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

je stálým poradním, iniciačním a koordinačním orgánem vlády České republiky v oblasti protidrogové politiky. Je zřízená podle § 21 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. Rada vytváří platformu pro průběžnou komunikaci s ministerstvy, s dalšími články veřejné správy a s dalšími subjekty, které se podílejí na

realizaci protidrogové politiky (včetně nestátních neziskových organizací a odborných společností). Rada předkládá vládě základní dokumenty protidrogové politiky Národní strategii realizace protidrogové politiky na dané období a z Akční plány realizace Národní strategie protidrogové politiky. Dále vládě předkládá návrhy opatření a aktivit protidrogové politiky, koordinuje a vyhodnocuje jejich realizaci a provádí na všech úrovních kontrolu plnění úkolů vyplývajících z národní strategie a akčních plánů.

Rada doporučuje k financování programy protidrogové politiky realizované na centrální a místní úrovni. Rada rovněž garantuje systém zabezpečení kvality programů prevence a snižování rizik užívání drog, léčby a sociálního začleňování uživatelů drog a závislých na drogách. Rada dále koordinuje zapojení ČR do mezinárodních a evropských záležitostí v drogové problematice a v neposlední řadě koordinuje sběr, analýzu a distribuci dat o užívání drog, o jeho dopadech a o realizovaných opatřeních protidrogové politiky.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.8.2 Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny je stálým poradním a iniciačním orgánem vlády pro otázky romské menšiny. Rada systémově napomáhá integraci Romů do společnosti. Zabezpečuje součinnost resortů odpovědných za realizaci dílčích opatření a plnění úkolů, vyplývajících z usnesení vlády a mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Soustřeďuje, projednává a předkládá vládě informace, podklady a návrhy pro tvorbu a uplatňování politiky vlády, které se týkají Romů.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

4.8.3 Zmocněnkyně vlády pro lidská práva a vrchní ředitelka Sekce pro lidská práva

Zmocněnkyně spolupracuje a intenzivně komunikuje s orgány veřejné správy (státní správy i samosprávy), nestátními neziskovými organizacemi a odborníky na problematiku ochrany lidských práv a integrace romských komunit do společnosti.

V souvislosti se Strategií bude koordinovat aktivity zejména ve vztahu k lidským právům a integraci romské komunity.

4.8.3.1 Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách

Odbor je nástrojem vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace. Jeho posláním je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.

V souvislosti se Strategií se bude podílet na aktivitách v oblasti sociálního začleňování na místní úrovni.

4.9 Vyšší územně správní celky

Kraje postupují při organizování preventivní politiky v samostatné působnosti. Při absenci zákonné úpravy prevence kriminality je angažovanost krajů v preventivní politice jejich dobrovolným a nevymahatelným rozhodnutím. Strategie prevence kriminality přijatá vládou

ČR jim k jejich činnosti určuje podmínky, nastavuje pravidla a poskytuje metodickou, koordinační a finanční podporu. Zapojením do krajské úrovně prevence kriminality získávají kraje možnost ovlivnit podobu preventivní politiky na svém území, nastavovat regionální priority, určovat lokální potřebnost realizace preventivních opatření, získávat státní účelovou dotaci pro své záměry a hodnotit programy prevence kriminality měst a obcí.

V souvislosti se Strategií se budou kraje věnovat zejména:

- koordinaci aktivit v oblasti prevence kriminality

- přenosu informací mezi obcemi a resorty

- účasti v dotačním řízení MV pro oblast podpory prevence kriminality

- vlastnímu dotační řízení v oblasti prevence kriminality

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.
- Spolupráci na vytvoření metodiky měření efektivity projektů prevence kriminality.
- Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality

4.10 Obce

Města a obce, shodně jako kraje, budou postupovat v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. **Tvoří základní úroveň**, na které bude prakticky naplňována Strategie ve většině svých cílů. Na obcích leží váha praktického výkonu projektů, aktivit a opatření prevence kriminality.

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.
- Zvýšení bezpečí na veřejných prostranstvích
- Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání
- Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality

5. Metody a nástroje k dosažení cílů Strategie

5.1 Koordinační a podpůrná role krajů

Kraje budou na základě každoročně zpracovávané analýzy a podle kritérií přijatelnosti vybírat k podpoře projekty obcí ve svém území. Ve spolupráci s odborem prevence kriminality MV budou konzultovat programy prevence kriminality obcí a měst, shromažďovat žádosti o dotace, zpracovávat k nim odborné stanovisko a postupovat je ke konečnému rozhodnutí[6] Republikovému výboru. Kraje mohou vytvářet specifické krajské programy prevence kriminality, na jejichž realizaci mohou žádat státní účelovou dotaci.

[6] Všechny Programy posuzuje mezioborová odborná hodnotící komise, která připravuje návrhy pro rozhodnutí RVPPK.

Zapojení kraje do aktivit prevence kriminality je dobrovolné, současně je vázáno na splnění dále uvedených základních podmínek. Jednou z nich[7] je zpracování analýzy kriminality a kriminálně rizikových jevů, a to v rámci krajské koncepce prevence kriminality minimálně na období let 2012 až 2015, doporučená varianta však je na období let 2013 až 2016, zajištění pozice manažera prevence kriminality a pracovní skupiny prevence kriminality a plnění úkolů obsažených v této Strategii, které zajišťují realizaci krajské a lokální úrovně prevence kriminality.

Při realizaci preventivních opatření budou kraje postupovat v souladu s vládou schválenou Strategií, se svojí krajskou koncepcí prevence kriminality, zohlední aktualizované výsledky bezpečnostních analýz, místní podmínky a potřeby. Jednotné požadavky na podobu analýz a koncepcí zpracuje Ministerstvo vnitra a po projednání v Republikovém výboru je poskytne krajům jako závaznou metodiku. Podrobný návod pro kraje k zapojení obcí do lokální úrovně prevence kriminality a analytická role Ministerstva vnitra i krajů je popsána v příloze č. 2.

Kromě výše uvedených činností budou krajští manažeři prevence kriminality koordinovat preventivní aktivity kraje, metodicky povedou manažery prevence kriminality měst a obcí a zajistí jejich informování o aktualitách v systému prevence kriminality. Jako zcela nový prvek[8] se navrhuje vytvořit v rámci krajských úřadů odbornou, koordinační a koncepční platformu pro rozvoj krajského systému prevence kriminality. Vzniknou (zpočátku virtuální[9]) tzv. Pracovní skupiny prevence kriminality (dále jen „Pracovní skupiny“), které zajistí plnění úkolů obsažených v této Strategii. Gestorem činnosti Pracovní skupiny bude manažer prevence kriminality a členy budou: krajský protidrogový koordinátor, krajský metodik sociální prevence, krajský školský koordinátor prevence, romský koordinátor krajského úřadu, preventista Krajského ředitelství Policie ČR a regionální vedoucí Probační a mediační služby. Toto složení je minimální, krajský manažer prevence kriminality může navrhnout doplnění o další potřebné členy.

Smyslem vytvoření Pracovních skupin je zlepšení výměny informací, koordinace aktivit jejich členů a účelné vynakládání finančních prostředků (role v posuzování projektů obcí).

Doporučení pro VÚSC:

- zpracuje Koncepci prevence kriminality kraje na léta 2013 – 2016[10]. Termín: do 30. listopadu 2012
- zajistí činnost krajského manažera prevence kriminality, vytvoří Pracovní skupinu prevence kriminality a zajistí její fungování. Termín: leden 2012 – prosinec 2015
- každoročně zpracuje bezpečnostní analýzu a na jejím základě stanoví rizikovost území kraje podle definovaných kritérií. Termín: průběžně
- bude poskytovat konzultace k preventivním opatřením na lokální úrovni, metodickou podporu vzniku programů prevence kriminality měst a obcí, zajistí informovanost samospráv v území kraje o bezpečnostní situaci a vhodných preventivních opatřeních. Termín: průběžně
- zpracuje hodnocení programů, respektive projektů prevence kriminality obcí a měst. Termín: každoročně

[7] Podmínky byly v předešlém období splněny všemi kraji.

[8] Vytvoření Center prevence rizikového chování již obsahuje Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky na období let 2010 až 2012 (usnesení vlády č. 47/2011). Gesci za jejich tvorbu a náplň nese MŠMT, kraje a Centrum adiktologie. Pilotní provoz center měl být vyhodnocen v pololetí 2011. Na jeho základě se navrhuje upravit – rozšířit záběr činnosti Center dle záměru této Strategie.

[9] Bez nároku na kanceláře, mzdy, provozní výdaje apod.

[10] Je přípustná i Koncepce na léta 2012 až 2015, a to v závislosti na rozhodnutí, které kraj učiní v samostatné působnosti.

5.2 Praktický výkon na úrovni měst a obcí

Města a obce, shodně jako kraje, budou postupovat v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. Města, která se zapojí do lokální úrovně, zpracují program prevence kriminality na jeden kalendářní rok, který bude podkladem žádosti o poskytnutí státní účelové dotace na jeho podporu. Projekty k dotační podpoře, které podají města a obce Republikovému výboru, budou vybírány krajem na základě metodiky Ministerstva vnitra (viz příloha č. 2).

Městům, která byla zařazena v letech 2008 až 2011 v městské úrovni, bude doporučeno vytvořit si vlastní plán prevence kriminality na období 2012 – 2015, které jim umožní postupovat komplexně, nastavit si priority, rozvrhnout jejich řešení v čase a shromáždit zdroje. Koncepce budou schvalovány radami nebo zastupitelstvy měst.

Města a obce realizující program prevence kriminality zajistí činnost manažera prevence kriminality (event. kontaktní osoby odpovědné za realizaci programu) a činnost komise (pracovní skupiny) pro prevenci kriminality.

Program prevence kriminality obce/města bude obsahovat projekty zaměřené na řešení místních problémů veřejného pořádku související s páchaním trestné činnosti a dalších kriminálně rizikových jevů. Program musí respektovat priority a cíle vládou schválené Strategie prevence kriminality a každoročně vydávané zásady poskytování státní účelové dotace na podporu programu prevence kriminality. **Problém musí být řešen komplexně a při zpracování programu musí obec zohlednit všechny aspekty jeho řešení.**

Obecní policie

Za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a zvyšování bezpečí jsou obce oprávněny zřizovat obecní policii, která se přímo podílí na realizaci preventivních opatření (projektů). V současné době existuje cca 350 obecních policií, které lze vzhledem k jejich takřka 20leté existenci a prokázaným výsledkům považovat za stabilní a ověřené subjekty preventivního působení na místní úrovni.

Významný je podíl tzv. „malých obecních policií“, tedy takových, které mají do 15 zaměstnanců (251 obecních policií). Jsou zpravidla zřizovány v menších obcích, mohou být významnou součástí efektivního systému prevence kriminality, respektive jeho významným výkonným článkem. Důležité je, aby pro realizaci efektivních projektů prevence kriminality měly vytvořeny potřebné kapacity a vzdělané pracovníky.

Při respektování priorit a cílů Strategie budou podporovány také činnosti realizované obecními policiemi se zvláštním důrazem na malé obecní policie, které jednoznačně směřují k efektivní prevenci kriminality ve městech a obcích.

Jedním z úkolů obcí je vytváření nebo aktualizace koordinačních dohod s územními odbory Policie ČR.

Obec, která se bude ucházet o státní účelovou dotaci v Programu prevence kriminality MV:

- zřídí funkci manažera prevence kriminality (malé obce[11] alespoň kontaktní osobu vůči kraji a odboru prevence kriminality MV,
- zřídí pracovní skupinu (komisi, bezpečnostní výbor) jako garanta preventivního působení a udržení veřejného pořádku a bezpečí,
- zpracuje Plán prevence kriminality na rok, na který žádá dotaci a na rok následující. Městům, která byla zařazena v letech 2008 až 2011 v městské úrovni se doporučuje vytvořit si vlastní plán prevence kriminality na čtyřleté období 2012 až 2015;

[11] Obec do 5 000 obyvatel

- každoročně zpracuje program prevence kriminality obsahující projekty zaměřené na řešení problematické situace obce.

5.3 Analytická a koncepční činnost a mapy kriminality

5.3.1 Analytická činnost

„Analytická činnost v oblasti vnitřní bezpečnosti, včetně prevence kriminality je v současné době podceňována a nejsou dostatečně využívány její přínosy. Především na analýze kriminality a jejích příčin by měla být založena veškerá práce v systému prevence kriminality i zbytku vnitřní bezpečnosti.

Pro posílení analytického přístupu by Ministerstvo s Policejním prezidiem mělo zajišťovat obecnou celorepublikovou analýzu stavu kriminality a jiných bezpečnostních rizik, mimo jiné jako podklad pro strategické a koncepční řízení vnitřní bezpečnosti, včetně prevence kriminality.

Policie ČR by měla posílit využívání analytických přístupů na všech úrovních řízení. S ohledem na problematiku prevence kriminality by se především měla zaměřit na vytvoření servisu pro základní útvary, který by zajišťoval

- analýzu bezpečnostní situace na lokální úrovni a zejména
- ad hoc analytická rozpracování konkrétních bezpečnostních problémů

zatěžujících daný obvod a umožňoval organizovat policejní práci, navrhovat opatření ke zvýšení bezpečnosti (i u ostatních subjektů) a výsledky těchto kroků zpětně analyzovat, a tak výrazně posílil účinnost práce všech subjektů podílejících se na prevenci kriminality. Neboli umožnil základním útvarům policie pracovat systémem práce policie orientované na problém (tzv. problem oriented policing).

Obce, které mají působnost v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku, by měly mít kapacitu si v určité základní úrovni průběžně analyzovat bezpečnostní situaci ve svém obvodu za pomoci Policie ČR.

Podrobnosti posílení analytického přístup v práci policie by měla rozpracovat budoucí Koncepce prevence kriminality MV a Policie ČR.“

Konkrétně se jedná zejména o:

- analytickou činnost Ministerstva vnitra s cílem určit rizikové lokality včetně vytvoření metodik pro výběr rizikových obcí a měst do lokální úrovně prevence kriminality pro další analytickou činnost krajů,
- analytickou činnost krajů, na jejímž základě budou stanovována riziková místa a lokality v kraji. Tyto analýzy budou následně používány zejména v souvislosti s hodnocením projektů měst a obcí v lokální úrovni prevence kriminality. Na jejím základě bude kraj také koncipovat krajský program prevence kriminality,
- analytickou činnost samospráv s cílem detailního zmapování místních problémů, které budou řešeny v rámci lokálních programů prevence kriminality,
- analytickou činnost Policie ČR na úrovni obvodních oddělení, územních odborů a krajských ředitelství, která bude součástí analýz krajů a podkladem pro vlastní preventivní činnost policie,
- analytickou činnost zaměřenou na efektivitu přijatých opatření.

5.3.2 Mapy kriminality

Jedním z projektů, který zásadně přispěje k lepšímu plánování preventivních opatření na všech úrovních, ale i ke zkvalitnění řídící činnosti Policie ČR, obecní policie a dalších institucí, je vytvoření softwaru, který umožní zpracovávání aktuálních digitálních map kriminality a přestupků v dopravě. Výhledově by mohly mapy znázorňovat i přestupky proti veřejnému pořádku, majetku atp. a další informace. Mapy budou umístěny na internetových stránkách Ministerstva vnitra, respektive Policie ČR. Perspektivně lze uvažovat o možnostech vkládání detailnějších informací souvisejících s problematikou bezpečnosti a veřejného pořádku (např. sociálně vyloučené lokality, apod.).

Projekt bude podrobně rozpracován v resortní Koncepci prevence kriminality MV a Policie ČR.

5.4 Efektivita preventivních opatření, aktivit a projektů

Jedním ze zásadním výstupů hodnocení minulých strategií prevence kriminality je nutnost vytvoření metodiky měření efektivity opatření, aktivit a projektů prevence kriminality.

Dosavadní postupy se zaměřovaly zejména na hodnocení efektivity procesní. Tedy nakolik efektivní a formálně i obsahově správný byl proces podávání, přijímání, hodnocení, a podpory projektů. Proto je i Vyhodnocení Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011 věnuje zpracováno v oblasti hodnocení efektivity, jako vyhodnocení efektivity procesní. Vyhodnocení předkládané Strategie bude zpracováno se zaměřením na měření efektivity dopadů.

Následující Strategie shrne uvedené poznatky a doplní je o podstatnou část, a to hodnocení dopadů, respektive hodnocení efektivity vynaložených prostředků a sil ve vztahu k praktickým dopadům projektů.

Dílčím cílem Strategie je proto vytvoření metodiky měření efektivity projektů prevence kriminality, a to do konce roku 2012.

Metodika se zaměří na všechny typické druhy programů, aktivit a opatření prevence kriminality. Popíše jak teoretická východiska měření efektivity, tak, a to zejména, praktické nástroje a návody k měření efektivity projektů, aktivit a opatření.

5.5 Vzdělávání

Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR **na základě identifikace nové vzdělávací potřeby v oblasti prevence kriminality vymezí v profilu absolventa konkrétních vzdělávacích programů požadované kompetence policisty daného služebního místa**. Půjde o nastavení takového vzdělávání, které bude určeno pro policisty v základní odborné přípravě k osvojení základních informací o prevenci kriminality, které budou používat ve výkonu služby. Pro absolventy další profesní přípravy bude obsah vzdělávání přizpůsoben tak, aby rozšířil odborné kompetence policejních expertů[12].

V rámci **vzdělávání manažerů prevence kriminality krajů, měst a obcí** bude systémové a dlouhodobé vzdělávání zajištěno **prostřednictvím vytvořeného akreditovaného kurzu** ve formě kombinovaného studia (prezenční studium a e-learning).

[12] Například pro policisty pracující na úseku kriminality dětí a mládeže bude oblast prevence kriminality prezentována mj. informacemi o systému včasné intervence, o speciálních výslechových místnostech, o fungování systému Národního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech, o nebezpečných jevech spojených s užíváním internetu a mobilních telefonů apod. Využito může být také již existujících vzdělávacích programů vytvořených odborníky z neziskového sektoru nebo z univerzitní sféry (např. v současné době pilotně odzkušovaný vzdělávací projekt e-learningu pro Policii ČR, jejímž autorem je Otevřená společnost, o.p.s. v rámci svého programu ProPolice). Stejně tak je důležité vzdělávat policisty v principech community policing a v metodách práce policie orientované na problém.

Pro nové manažery prevence kriminality krajů, měst a obcí a v případě zájmu preventistů Policie ČR nebo obecních policií, zajistí odbor prevence kriminality MV **krátkodobou stáž**, která jim umožní základní orientaci v preventivní politice státu, Ministerstva vnitra a Policie ČR, v analytické a metodické činnosti a poskytne informace o osvědčených národních i zahraničních projektech. Na základě požadavků vzešlých z praxe bude akreditovaný vzdělávací kurz doplněn o **pořádání tematických seminářů**, které budou vycházet z aktuálních potřeb.

Kromě příslušníků Policie ČR a manažerů prevence kriminality samospráv se budou vzdělávací aktivity zaměřovat na **obecní policii**.

5.6 Nástroj sociální prevence

Sociální prevence je orientována na potenciálního či skutečného pachatele nebo na oběť trestných činů.
Projekty sociální prevence budou zaměřeny na odstranění kriminálně rizikového chování v cílových skupinách, případně na změnu kriminálně rizikového chování a jednání členů cílových skupin, a to prostřednictvím přímé práce s nimi. Cílem sociální prevence bude zaměřit se na cílové skupiny a podporovat takové aktivity a projekty, které budou směřovat k odstranění kriminálního chování a kriminálně rizikového chování a jednání v rámci cílových skupin.

Cílové skupiny:

a) **Děti a mladí dospělí**
   - Všechny projekty zaměřené na **děti** budou v souladu s principy projektu Systém včasné intervence, v rámci aktivit Týmu pro děti a mládež (TDM), s jeho souhlasem nebo podle lokální strategie práce s rizikovými a ohroženými dětmi; jedná se např. o:
     - projekty zaměřené na vyhledávání kriminálně rizikových dětí (depistáž)
     - projekty zaměřené na efektivní práci s kriminálně rizikovými dětmi s ověřovanými výstupy
   - projekty zaměřené na vyhledávání a efektivní práci s kriminálně **rizikovými mladými dospělými**

b) **Rodiny** (s rizikem výskytu kriminálního chování u jejich členů)
   - projekty zaměřené na konkrétní a efektivní podporu uvedených rodin, podmínkou je, aby v rodině bylo alespoň jedno kriminálně rizikové dítě, případně chování rodičů bylo kriminálně rizikové
   - projekty sanace takových rodin
   - projekty zaměřené na efektivní spolupráci školy a rodiny (charakteristika rodiny viz výše)

c) **Recidivisté**[13] (efektivní resocializace recidivujících pachatelů), např.:

[13] **Z hlediska pachatelů je patrný stále se zvyšující podíl recidivistů na trestné činnosti**. V časové řadě rostl jejich podíl na objasněné trestné činnosti: rok 2008 = 43, 7 %; rok 2009 = 45, 9 %; rok 2010 = 47, 5 %. Tato situace je v některých krajích ještě horší, např. v Moravskoslezském kraji činí podíl recidivistů u objasněných trestných činů 65 %. Alarmující je i skutečnost, že **recidivisté v roce 2010 způsobili 60 % všech objasněných trestných činů**. Jejich podíl na neobjasněné a nenahlášené trestné činnosti není z pochopitelných důvodů znám. Osoby, které se již dopustily trestných činů, provází řada problémů, které jim prakticky znemožňují zařazení do normálního života. Např. záznam v trestním rejstříku, který řada potenciálních zaměstnavatelů od uchazeče o práci vyžaduje, jim znemožňuje začít pracovat, s neschopností zaměstnat se pak úzce souvisí prakticky neřešitelná vysoká zadluženost, řada osob s kriminální historií má rozbité rodiny, scházím jim střecha nad hlavou, nejsou zdravotně a ani sociálně pojištění. To vše je vede zpět do kriminálního prostředí a k opakovanému páchání trestné činnosti. Problém recidivy je závažný nejen z hlediska kriminálního, ale i z hlediska justičního, penologického (přeplněnost věznic), sociálního a ekonomického.

- projekty psychosociální a materiální podpory osob po návratu z výkonu trestu odnětí svobody
- reintegrace do společnosti
- projekty spolupráce věznic, sociálních odborů a organizací poskytujících podporu

d) **Oběti trestných činů** (projekty zaměřené na skutečnou a efektivní pomoc a podporu, zejména prevenci viktimity) se zvláštním zřetelem na dětské oběti a seniory (zejména žijící osaměle, s omezenými sociálními kontakty)
- komplexně pojaté projekty zaměřené na vyhledávání ohrožených seniorů a kontinuální práci s nimi, včetně informovanosti, zlepšování sociálních kontaktů a osobní bezpečnosti

e) **Komunity** (obecní komunity, zejména malé, aktivity a projekty zaměřené např. na zvyšování odpovědnosti komunit za vlastní bezpečnost – ve smyslu větší všímavosti, vzájemné informovanosti, zlepšení spolupráce s Policií ČR, apod.).

Pozn.: Pro potřeby zpracovatelů preventivních projektů směřujících do oblasti sociální prevence je v příloze č. 3 uveden seznam dotačních titulů resortů zastoupených v Republikovém výboru.

5.7 Nástroj situační prevence[14]

Prevence kriminality páchané na veřejných prostranstvích a prevence majetkové trestné činnosti

Cílem situační prevence je znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a minimalizace zisků z trestné činnosti. Opatření situační prevence jsou využívána především v případech kriminality páchané na veřejných prostranstvích (krádeže, loupeže), při páchání majetkové[15] kriminality (vloupání do objektů, krádeže aut a věcí z aut) a při vytváření bezpečných zón a bezpečného bydlení. Situační prevence používá **organizační a technická opatření** ve všech variantách – klasické (zejména využití mechanických zábranných prostředků – zámků, mříží, folií, oplocení, trezorů atd.), technické (např. označování předmětů, systémy kontroly vstupů a vjezdů do objektů, elektrické zabezpečovací systémy, požární signalizace, městské kamerové dohlížecí systémy, pulty centralizované ochrany), fyzické (hlídkující policista, vrátný, ostraha objektu) a režimové ochrany (stanovení přístupových pravidel k informacím, klíčům a jejich dodržování). K dalším opatřením patří aplikace norem prevence kriminality při výstavbě budov (např. osvětlení prostoru, odstranění nepřehledných zákoutí, organizace hlídkové činnosti policie, zabezpečení objektů, použití individuálních technických prostředků apod.).

Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra (jediné, které poskytuje dotace na oblast situační prevence a projednává technické normy zasahujících do oblasti ochrany majetku a osob), Policie ČR (realizující konkrétní opatření situační prevence, kamerové systémy), obecní a městské policie, samosprávy krajů, měst a obcí (konkrétní realizace programu prevence kriminality na místní úrovni), asociace sdružující firmy podnikající v oblasti ochrany majetku a osob, soukromé bezpečnostní služby, pojišťovací subjekty, architekti a stavaři. Nadále bude pokračovat činnost Poradního sboru pro situační prevenci kriminality[16] (dále jen „Poradní sbor“).

[14] Úsilí a snaha omezovat, lokálně korigovat kriminogenní situace a příležitosti k páchání deliktů prostřednictvím určitých režimových, fyzických a technických opatření (např.spolupráce s občany, kamerové systémy,osvětlení, spojovací technika).

[15] Na celkové kriminalitě se nejvíce podílí majetkové trestné činy (ze 63 %), jejichž objasněnost je oproti průměrné objasněnosti všech trestných činů zhruba poloviční.

[16] Poradní sbor pro situační prevenci kriminality (poradní orgán ministra vnitra) byl zřízen Rozkazem ministra vnitra ze dne 28. dubna 1998. Je koordinačním a iniciačním orgánem k posuzování koncepčních otázek a pro spolupráci s mimoresortními orgány při realizaci vnitroresortního programu prevence kriminality. Ve své

Do budoucna by měla situační opatření vycházet z analýz zpracovaných mimo jiné Policií ČR, popř. obcemi tak, aby byla preventivní opatření tohoto typu aplikována na základě tvrdých dat, nikoli na základě odhadu situačních příčin výskytu kriminality.

Efektivní organizace práce

Je jednou ze základních metod situační prevence, která se týká se zejména organizace a způsobů práce Policie ČR a obecní policie. Jejím cílem je vytvoření takové organizace práce, která:

- včas reaguje na vzniklý problém

- efektivně využívá síly a prostředky (personální a materiální zdroje) tak, aby byly orientovány na skutečné problémy a situace

- snižuje četnost výskytu protiprávní činnosti nebo přispívá jednoznačně k její stagnaci

- napomáhá předcházení protiprávní činnosti a jejímu objasňování

- přispívá k pozitivnímu vztahu veřejnosti k policii

Pro dosažení uvedených cílů musí dotčené subjekty používat ověřené metody a postupy. Mezi ně patří na problém orientovaná policejní činnost, komunitní přístupy v práci policie, spolupráce s místní samosprávou apod..

Efektivní organizace práce Policie ČR v oblasti prevence kriminality bude také součástí Koncepce prevence kriminality Ministerstva vnitra a Policie ČR.

5.8 Prevence kriminality v komunitách jako komplexní systém opatření

Prevence kriminality v komunitách se zaměří zejména na změny podmínek v obcích a lokalitách, kde lidem hrozí vysoké riziko, že se zapojí do trestné činnosti nebo se stanou její obětí, a to např. z důvodu rozsáhlé deprivace, prostorové segregace nebo nedostatku soudržnosti v komunitě nebo kombinace jiných ekonomických a sociálních problémů.

Zásadním znakem opatření v této oblasti bude jejich komplexnost a praktický dopad s krátkodobými i dlouhodobými efekty. Při řešení specifických problémů v komunitách bude nezbytný partnerský, multidisciplinární přístup, který bude často kombinovat opatření podpůrná (např. z oblasti aktivní politiky zaměstnanosti), preventivní, vzdělávací i represivní.

Pro účely Strategie je dále uveden konkrétní typ komplexního programu, který vznikl a je spravován Ministerstvem vnitra.

5.8.1 Program prevence kriminality a extremismu – Úsvit

Program prevence kriminality a extremismu – Úsvit (dále jen „Program Úsvit“) vznikl v roce 2009. Na jeho realizaci se společně s Ministerstvem vnitra podílí samospráva, Policie ČR a obecní policie, místní neziskový sektor a obyvatelé sociálně vyloučených lokalit. **Cílem Programu je zlepšení veřejného pořádku a bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách**, podpora nerepresivních metod práce Policie ČR i obecní policie, eliminace sociálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných extrémistickými seskupeními. Hlavní zásadou tohoto programu je zaangažování obyvatel sociálně vyloučených lokalit na zlepšení situace.

působnosti projednává, vytváří a doporučuje ministru vnitra ke schválení zejména opatření k minimalizování kriminogenních podmínek a k vytváření bariér znesnadňujících páchání trestné činnosti; návrhy prostředků k informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností.a společnou strategii prevence kriminality ve výše uvedených oblastech včetně řešení problémů v komunikaci, mediálních výstupů, způsobů distribuce informací a finanční participace.

Pilotně byl Program Úsvit odzkoušen v roce 2009 v Mostě (v lokalitě Chanov) a v roce 2010 byl rozšířen do dalších sociálně vyloučených lokalit měst Most, Litvínov, Děčín, Obrnice, Trmice, Kladno, Ostrava, Karviná, Havířov a Orlová.

Program Úsvit kombinuje osvědčená a úspěšná preventivní opatření jako jsou: asistent prevence kriminality (asistent městské policie pro oblast veřejného pořádku z řad dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučené lokality), romský mentor (sociální pracovník pomáhající vykonat soudem uložený alternativní trest obecně prospěšných prací a působit proti jeho přeměně na trest odnětí svobody), prevence zadlužování a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, vzdělávání strážníků městské policie a příslušníků Policie ČR v oblasti výkonu služby v sociálně vyloučených lokalitách a etnicky odlišných komunitách, technická opatření zvyšující bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality – kamerové monitorovací systémy, bezpečnostní dveře, mříže apod. ve společných částech domů.

Součástí Programu Úsvit je projekt „**Asistent prevence kriminality**“ (dále jen „asistent“), jehož cílem je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučené lokalitě, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené. Asistent je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona o obecní policii svěřeny výhradně strážníku nebo čekateli. Asistent by měl mít dobrou znalost prostředí dané sociálně vyloučené lokality a vztahů mezi jejími obyvateli

Na základě kladných hodnocení projektu ze strany samospráv obcí, v nichž je program realizován, zpracovalo Ministerstvo vnitra tříletý individuální projekt Asistent prevence kriminality, který byl v březnu 2011 podpořen z prostředků EU (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost). V rámci projektu bude v 10 lokalitách Moravskoslezského, Ústeckého a Středočeského kraje zaměstnáno v obecních policích 50 asistentů (obyvatel sociálně vyloučených lokalit). Do konce roku 2011 bude probíhat výběr lokalit, výběr asistentů včetně jejich mentorů z řad obecní policie a úvodní vzdělávací kurz. Od 1. ledna 2012 bude zaměstnáno na dobu 2 let 50 asistentů. Součástí projektu je tvorba metodiky činnosti asistenta a vytvoření akreditovaného vzdělávacího kurzu. Jeho výstupem bude minimálně 20 % trvale zaměstnaných účastníků projektu i po jeho ukončení.

Prioritou dalšího období bude vyšší míra spolupráce Policie ČR, zejména místních útvarů a územních odborů či specialistů Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, jak to předpokládá návrh „Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2011 - 2015“. Úzká spolupráce je předpokládána i s odborem pro sociální začleňování v romských lokalitách Úřadu vlády ČR.

Program Úsvit bude součástí širšího mezinárodního projektu „Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů ve středním a východoevropském regionu“ (Good Practices of Community Conflict Management in Central Eastern European Region), který koordinuje Ministerstvo vnitra Maďarska ve spolupráci s EUCPN. Česká republika bude v rámci tohoto projektu zpracovávat jednotlivé moduly Programu Úsvit, projekt Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje „Mítink s občany“ a projekt MV „Standardy vzdělávání na pozice asistentů prevence kriminality“. Výsledky a závěry projektu budou vydány v manuálu EUCPN a stanou se dokumentem doporučovaným Evropskou komisí a Evropským parlamentem.

5.9 Specifické projekty

Specifické projekty mají buď systémový charakter nebo je nelze realizovat úzce na lokální či krajské úrovni nebo se jedná o projekty nové, které musí být nejdříve ověřeny a metodicky

zpracovány a pak teprve přeneseny do praxe. Tyto projekty jsou realizovány Ministerstvem vnitra ve spolupráci s dalšími partnery.

5.9.1 Systém včasné intervence

Vláda ČR přijala usnesením ze dne 17. března 2011 č. 191 materiál Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Národní projekt Systém včasné intervence. Na základě tohoto usnesení bude v letech 2011-2015 realizován národní projekt Systém včasné intervence, jako **součást procesu transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti**.

Na realizaci projektu se budou podílet zejména ministerstva práce a sociálních věcí a vnitra. S ohledem na cílovou skupinu – ohrožené a rizikové děti a jejich rodiny - je tento projekt zařazen mezi priority Strategie, jako jeden ze specifických projektů, které budou podporovány.

5.9.2 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech

V doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze 17. června 2011 je tento projekt (dále jen „NKMPPD“) přímo označen jako jeden z několika progresivních počinů České republiky v rámci plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Opčního protokolu k Úmluvě o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. MV je gestorem NKMPPD, který byl vyvinut za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí. Mechanismus zapojuje širokou veřejnost do pátrání a zajišťuje potřebnou psychologickou podporu rodinám pohřešovaných dětí prostřednictvím průběžně proškolovaných policejních psychologů. Základem systému je pátrací činnost Policie ČR a při rozsáhlých pátracích akcích v terénu je rovněž zapojován integrovaný záchranný systém. Systém jako celek není založen na konceptu vytváření nových institucí, ale na lepším využití existujících mechanismů spolupráce, na efektivním využití existujících komunikačních kanálů a koordinaci odpovědných orgánů. Významně se na komunikaci s veřejností podílí média, s nimiž má MV smluvní vztah.

Od projektu se očekává snížení počtu trestných činů ohrožujících život a zdraví dětí, zvýšení citlivosti veřejnosti k problematice pohřešovaných dětí a zvýšení povědomí veřejnosti o způsobech bezpečného chování a prevence v souvislosti se zmizením dítěte. V této souvislosti MV rozšiřuje počet spolupracujících subjektů z veřejné i neveřejné sféry.

5.9.3 Prevence rizik souvisejících s virtuální komunikací

Česká republika patří podle studie EU[17] spolu s Estonskem, Litvou a Švédskem k zemím, kde jsou děti nejvíce ohroženy rizikovým obsahem internetu. Děti si neuvědomují potenciální nástrahy a rizika, jako je kyberšikana, dětská pornografie nebo stránky propagující extremistická hnutí. Asi dvě třetiny z nich se již s některým z těchto jevů setkaly a téměř polovina rodičů si není vědoma nebezpečí, kterému jsou jejich děti na internetu vystaveny (průzkum Saferinternet). V této souvislosti je nezbytné se zaměřit na vzdělávání a proškolení osob, které mohou provádět vyšetřování počítačové kriminality a na zařazení problematiky prevence negativních jevů ve virtuální komunikaci do vzdělávání policistů v základní odborné přípravě. Preventivní opatření budou směřovat především k potenciálním obětem kyberšikany - k dětem.

Ministerstvo vnitra se stalo partnerem projektu E-Synergie (2011 – 2014) Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, jehož cílem je systematicky snižovat rizika spojená s virtuální komunikací s ohledem na mladou generaci.

5.9.4 Speciální výslechové místnosti

Speciální výslechové místnosti (dále jen“SVM“) jsou určeny pro výslechy dětí - obětí nebo svědků trestné činnosti (mohou být využívány také pro výslechy dospělých obětí a svědků závažné trestné činnosti, především násilného a mravnostního charakteru, např. znásilněné ženy, senioři, handicapovaní).

Ministerstvo spravedlnosti připravuje zákon o obětech trestné činnosti s předpokládanou účinností od ledna 2013. V rámci ochrany obětí před sekundární viktimizací se stanovuje

[17] Projekt EU Kids OnLine II

také právo oběti požádat v kterékoli fázi trestního řízení, případně i před jeho zahájením, aby byla při úkonech, kterých se účastní, učiněna potřebná opatření k zabránění kontaktu oběti s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo proti níž se vede trestní řízení, a právo zvlášť zranitelné oběti žádat o zamezení vizuálního kontaktu s osobou podezřelou ze spáchání trestného činu nebo s osobou, proti níž se trestní řízení vede. Realizace těchto práv může být zabezpečena i jiným způsobem než pomocí speciální výslechové místnosti.
Zřizování nových standardizovaných výslechových místností pro potřeby Policie ČR a také pro potřeby odborů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) je jednou z priorit Strategie.
Cílem je vybudování funkční sítě SVM (zohlednění nápadu závažné trestné činnosti páchané na dětech v dané lokalitě, využívání stávajících SVM, dojezdnost, ekonomické faktory).
Při budování dalších SVM bude zřizovatel využívat odborných doporučení expertní skupiny Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“). Odborné a metodické zázemí pro zřizování SVM a vzdělávání policistů k jejich efektivnímu využívání a taktice vedení výslechu bude zajišťovat Koordinační skupina specialistů SKPV a tzv. expertní skupina.

5.9.5 Prevence domácího násilí

V dubnu 2011 schválila vláda ČR usnesením č. 262 **Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014 (NAP DN).** Tento materiál zahrnuje všechny závažné oblasti problematiky domácího násilí (pomoc a podpora obětí, práce s dětmi jako svědky domácího násilí, vzdělávání odborníků, práce s násilnou osobou, včetně legislativních změn). Ministerstvo vnitra je ve spolupráci s Úřadem vlády ČR koordinátorem úkolů vyplývajících z akčního plánu. Jednotlivé resorty plní své úkoly vyplývající z NAP DN v rámci své gesce.
Jednou z nejdůležitějších priorit MV v oblasti prevence domácího násilí, která koresponduje s úkolem v NAP DN, je podpora resocializačních a terapeutických programů pro práci s násilnou osobou a dalších systémových opatření (vytvoření manuálů a metodiky, vzdělávání odborníků, legislativní změny, vytvoření probačního programu atd.). Ministerstvo vnitra v této souvislosti připravilo dlouhodobý projekt zaměřený na zefektivnění práce Policie ČR ve vztahu k násilné osobě. Tento projekt předpokládá zapojení policejních psychologů do následné práce s agresorem.

5.9.6 Prevence obchodování s lidmi

Ministerstvo vnitra bude pokračovat v koordinaci specifického a podpůrného Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“), který bude zaměřen nejen na přímou pomoc, podporu a ochranu pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, zejména za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování na území ČR, ale také na české občany vykořisťované v zahraničí. Důraz bude kladen na motivaci obětí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, na úspěšný proces jejich integrace a na využití všech plnohodnotných práv obětí na území České republiky. Součástí Programu se bude i nadále realizace programu dobrovolných návratů.
Způsob financování Programu se však ze zkušeností z předchozích let jeví jako nedostačující a netransparentní. Aby byly finanční prostředky maximálně hospodárně využívány, dojde od roku 2012 ke změně jeho financování, a to formou nákupu služeb v rámci veřejné zakázky. Tento způsob financování byl podpořen také sekretariátem Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV, stanovila, že členské státy zajistí, aby byla oběti poskytnuta pomoc a podpora. Požadavky Směrnice musí být implementovány do dubna 2013. Program již nyní z větší části standardy stanovené uvedenou směrnicí splňuje.

5.9.7 Prevence předluženosti jako kriminogenního faktoru

V rámci koordinovaného přístupu k dluhové problematice vznikla 4. května 2011 Aliance proti dluhům, odborná platforma iniciovaná a založená Ministerstvem vnitra, Probační a mediační

službou ČR, Sdružením pro probaci a mediaci v justici a dalšími subjekty. Aliance proti dluhům vznikla za účelem koordinace a propojení odborných názorů a zkušeností na problematiku předluženosti a cílem otevřít proces široké odborné diskuse nad navrženými možnostmi, jak eliminovat a snižovat rizika předluženosti, což následně způsobuje výrazné sociální a trestně právní problémy (například přeplněnost českých věznic je do značné míry způsobena zejména osobami, které se opakovaně dopouští majetkové trestné činnosti, na což má výrazný vliv jejich předluženost - předluženost má vliv na recidivující chování; rovněž lidé, kteří neměli doposud žádný konflikt se zákonem, se mohou díky problémům s předlužeností dostat do konfliktu se zákonem).

Aliance proti dluhům v současné době dokončuje v součinnosti s dalšími odborníky z vládních a nevládních institucí závěrečnou podobu základního prohlášení s deseti programovými body, které by se měly stát předmětem širší odborné diskuse v rámci pracovní skupiny, kterou zřídí Probační a mediační služba za tímto účelem v kontextu projektu v programu švýcarsko české spolupráce, který PMS nyní realizuje (jedná se o projekt pod názvem „Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“).

Základní prohlášení s deseti programovými body by se mělo stát součástí dokumentu strategie prevence kriminality a výsledky této aktivity budou standardně průběžně vyhodnocovány.

5.10 Osvěta a informace

Informování veřejnosti o stavu, vývoji a typech trestné činnosti v lokalitách, (nebezpečích ohrožení různými formami trestné činnosti) a o možnostech a způsobech ochrany před ní patří mezi důležité nástroje prevence. Cílem preventivních aktivit[18] je zvyšování informovanosti obyvatel a motivace k aktivnímu přístupu k zajištění vlastní bezpečnosti a ochraně majetku.

Vzhledem k tomu, že požadavky na informovanost laické i odborné veřejnosti stále rostou, budou v následujícím období realizovány projekty:

5.10.1 Internetový portál www.prevencekriminality.cz

Nový portál umožní kvalitnější vzájemnou komunikaci, vytvoření databáze koncepcí prevence kriminality a úspěšných projektů, propagaci akcí, on-line výměnu informací i pomoc při řešení problémů. Webové stránky na adrese www.prevencekriminality.cz budou splňovat požadavky na uživatelsky příjemné interaktivní prostředí, sdílení dobré praxe, operativní vkládání dalších odkazů, prakticky využitelné informace a jejich elektronické zasílání do měst a obcí, využití informačních technologií (animace, elektronické formuláře žádostí o dotaci, hodnotící a statistické dotazníky, diskusní fórum apod.), v budoucnu pravděpodobně i propojení na sociální sítě (twitter, facebook). Portál bude součástí webů MV, věcně jej bude spravovat odbor prevence kriminality MV. Případné náklady na vytvoření a provoz webového portálu budou hrazeny z rozpočtu ministerstva, respektive rozpočtu odboru prevence kriminality MV.

5.10.2 Zpravodaj „Prevence do každé rodiny“

Projekt nahradí měsíčník Informační servis prevence kriminality, který vydává Ministerstvo vnitra (odbor prevence kriminality) od roku 1996 v tištěné a v elektronické podobě a směřuje zejména k odborníkům v oblasti prevence. Zpravodaj „Prevence do každé rodiny“ bude mít moderní, výhradně elektronickou podobu, bude poskytovat informace o trestné činnosti

[18] Preventivní aktivity této oblasti jsou zaměřeny na vysvětlování smyslu a výhod zabezpečování majetku a pojištění, poskytování informací o technickém řešení zabezpečení majetku, o možnostech spolupráce v komunitě a spolupráce s policií. Dále přinášejí doporučující modely bezpečného chování (různé rady a doporučení směřující zejména k ohroženým skupinám obyvatel), včetně informací poskytujících základní právní, psychologickou, event. lékařskou pomoc. Z výsledků viktimologických výzkumů je zřejmé, že dobré technické zabezpečení majetku a bezpečné chování občanů vede ke snížení počtu fyzických obětí trestných činů, konkrétně pak např. snižováním počtu trestných činů vloupání do obytných objektů.

a ochraně před ní se zdůrazněním aktuálních potřeb. Prostřednictvím měst a obcí bude elektronickou cestou zasílán k co největšímu počtu občanů. Jeho cílem bude ovlivnit postoje lidí a dosáhnout zvýšení jejich odpovědnosti za vlastní bezpečnost i bezpečnost jejich okolí. Zároveň bude popularizovat činnost institucí garantující veřejný pořádek a bezpečí a usilovat o upevňování důvěry občanů v Policii ČR, obecní policie, samosprávu, státní správu.

Do tvorby zpravodaje budou zapojeni preventisté Policie ČR a obecní policie, manažeři prevence kriminality i odborná veřejnost, zpracovávat ho bude odbor prevence kriminality MV.

Zpravodaj bude prezentován také prostřednictvím portálu www.prevencekriminality.cz a bude s ním obsahově propojen. Náklady na vytvoření zpravodaje budou hrazeny z rozpočtu ministerstva, respektive rozpočtu odboru prevence kriminality MV[19].

5.11 Výzkum

Celostátní výzkumy veřejného mínění zaměřené na postoje občanů k veřejnému pořádku a bezpečí, k prevenci a k bezpečnostním složkám byly provedeny před více než pěti lety[20] . Vyplynulo z nich, že otázka bezpečnosti je druhým nejčastěji zmiňovaným problémem, který si občané přejí, aby stát a samosprávy řešily (na prvním místě byla uváděna nezaměstnanost) a vyplývá z nich také to, že většina občanů dává jednoznačně přednost prevenci před represí.

V současné době, kdy končí platnost Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011, Policie ČR prochází procesem reformy a dochází ke snižování výdajů státního i obecních rozpočtů na bezpečnost, bude v roce 2012 reprezentativní výzkum veřejného mínění zopakován. Zachytí změnu postojů občanů k problematice prevence kriminality, a to zda na regionální nebo lokální úrovni občané zaznamenali nějaké stopy preventivních aktivit. Bude pojednávat o postojích a důvěře občanů v jednotlivé aktéry garantujících jejich bezpečí – Policie ČR, samospráva a obecní policie, justice atd. Zadání výzkumu bude reflektovat minimálně regionální rozměr (kraj) a ideálně rozměr města, což přinese užitek pro potřeby místních samospráv, krajských úřadů, krajských ředitelství policie a dalších regionálních a místních orgánů a jeho výsledek bude využitelný také jako celek pro ústřední orgány státní správy a celorepubliková ředitelství jako je např. Policejní prezidium ČR nebo Probační a mediační služba ČR.

V dalším období bude výzkum zaměřen také na konkrétní jevy, jejichž poznání umožní vhodněji konstruovat, plánovat a realizovat preventivní opatření a jejichž výsledky mohou fundovaně ovlivnit formulování bezpečnostní politiky. Všechny výzkumné úkoly v další části Strategie (část IV. Úkoly) byly diskutovány na jednáních Republikového výboru a byly jím doporučeny k realizaci. Tematické výzkumy bude mít v gesci odborné vědeckovýzkumné pracoviště Ministerstva spravedlnosti – IKSP, který je bude hradit ze svého rozpočtu, případně z prostředků na prevenci kriminality spravovaných Republikovým výborem (do maximální výše 3 mil. Kč v celém období platnosti Strategie, konkrétně např. úkol č. 62 viz. část IV. Úkoly).

5.12 Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality se budou soustřeďovat především na spolupráci v rámci Evropské unie. Ministerstvo vnitra reprezentuje Českou republiku v **Evropské síti prevence kriminality** (European Crime Prevention Network, EUCPN) zřízené na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Tato síť stanoví úkoly

[19] Výše nákladů na pořízení a provoz webového portálu i zpravodaje je obtížně odhadnutelná, předpokládá se, že se bude pohybovat v desítkách tisíc korun českých.

[20] Spokojenost občanů s prací Policie ČR (STEM/MARK, a.s. 2004); Preventivní aktivity v názorech obyvatel měst (IKSP pro RVPPK, 2004); Občané o kriminalitě a prevenci (IKSP pro RVPPK, 2006).

členských zemí prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie. Jednou z úspěšných aktivit je každoroční **vyhlášení a ocenění nejlepšího evropského preventivního projektu** (European Crime Prevention Award, ECPA), které umožňuje sdílení a výměnu dobré praxe na poli prevence kriminality v rámci EU. Podobné soutěže probíhají také v Kanadě, USA, Austrálii nebo ji vyhlašuje OSN. Ministerstvo vnitra bude v souladu s pravidly ECPA každoročně nominovat jeden projekt na dané téma a pro potřeby objektivní nominace bude každý rok vyhlašovat vnitrostátní dvoukolový výběr.

V roce 2011 byl zahájen 3letý projekt v rámci programu Evropské komise „Prevence a boj proti organizovanému zločinu" s cílem transformovat síť na Evropské expertní centrum pro prevenci kriminality. Toto centrum bude shromažďovat a analyzovat trestnou činnost v rámci členských zemí EU a bude navrhovat preventivní opatření a postupy na základě výměny osvědčených postupů. V roce 2013 na základě vyhodnocení projektu bude rozhodnuto, zda bude centrum součástí některé evropské instituce (např.EUROPOL) či, zda budu fungovat jako samostatná EU agentura.

Ministerstvo vnitra spolupracuje a bude nadále spolupracovat na realizaci dílčích mezinárodních projektů financovaných z EU a propagovat národní systém prevence kriminality v rámci bilaterální spolupráce. V současné době se jedná o projekt zemí Střední a Východní Evropy **„Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů"** (bude ukončen v roce 2014) a projekt „**Katalog příkladů dobré praxe**" zaměřený na výzkum latentní kriminality mladistvých s cílem identifikovat efektivní preventivní opatření.

Strategické priority v oblasti prevence kriminality jsou řešeny v rámci **Organizace spojených národů** (Úřad pro drogy a kriminalitu - UNODC, Výbor pro odstranění rasové diskriminace - CERD, Výbor pro odstranění diskriminace žen - CEDAW, Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici - CCPCJ. Česká republika je zastoupena v těchto institucích a pravidelně informuje o konkrétních aktivitách v oblasti zvyšování bezpečí a dodržování platných mezinárodních úmluv.

Významným partnerem České republiky v oblasti **mezinárodní spolupráce na úrovni nestátních subjektů** je **Evropské fórum pro bezpečnost ve městech** (The European Forum for Urban Safety[21]).

5.13 Dotační podpora aktivit, programů a projektů prevence kriminality

Dotační podpora bude realizována prostřednictvím Programu prevence kriminality (dále jen „Program") vyhlašovaným každoročně Ministerstvem vnitra. Bude směřovat zejména do oblasti podpory konkrétních projektů a programů obcí, regionálních projektů krajů (VÚSC) a do podpory národních specifických projektů.

Vláda systematicky a dlouhodobě dotačně podporuje oblast prevence kriminality v rizikových obcích a regionech. Základním důvodem je snaha o dlouhodobé a stabilní prosazování státní politiky v oblasti prevence kriminality na místní úrovni, vytvoření kontinuálního a efektivního systému financování, a to za účasti obcí i krajů. V kontextu aktuálních problémů v oblasti veřejného pořádku a kriminality (lokálně evidované a dále se šířící potíže soužití s nepřizpůsobivými občany, atd.) je dalším důvodem snaha o zajištění operativní distribuce

[21] EFUS je evropská nevládní nezisková organizace, která vznikla v roce 1987 jako platforma starostů evropských měst. Zaměřuje na vybudování sítě evropských místních samospráv, na výměnu informací a praktických zkušeností z oblasti snižování kriminality a podpoření rolí místních samospráv v národní i evropské politice. V současnosti sdružuje přibližně 300 místních samospráv a jeho hlavní náplní je problematika bezpečnosti ve městech. Za Českou republiku je členem sítě EFUS město Brno.

potřebných finančních prostředků do obcí a regionů, ve kterých se problémy objevují(podpora rizikových oblastí a lokalit).

Kriminálně rizikové, kriminální a protiprávní jevy jsou, podle dlouhodobých studií a zkušeností, zpravidla kumulovány do větších měst a městských aglomerací. Stále více se ale objevují v malých městech či obcích o několika stech obyvatelích. Týká se to zejména specifických jevů nebo kumulace jevů (např. protiprávní jednání nepřizpůsobivých osob, které je důsledkem jejich sestěhování do jednoho objektu, do prostoru malé obce, apod.). Stále obtížněji lze určit, v jak velké obci či městě se uvedené jevy objeví. O to těžší je řešení situace, pokud se takový jev či jejich kumulace objeví v malém městě či obci, které zpravidla nedisponují lidskými ani finančními zdroji, často ani potřebným know-how. Do Programu prevence kriminality může podat žádost o dotaci každá obec v ČR, a to bez ohledu na počet obyvatel. Žádost, respektive projekty v ní obsažené, budou posuzovány podle kritérií přijatelnosti.

Program bude nastaven tak, aby podpořené projekty respektovaly priority, cíle a cílové skupiny uvedené ve Strategii. Vstup do Programu, respektive možnost podat projekt k dotační podpoře, bude otevřena všem obcím a krajům.

Ministerstvo vnitra zpracuje Zásady pro poskytování finančních prostředků na dotační podpory prevence kriminality[22], které jsou pro předkladatele žádosti závazné. Dotace bude, tak jako dosud, schvalovat každoročně Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Finanční prostředky nutné na realizaci Programu vyčlení každoročně v letech 2012 – 2015 vláda ČR ve státním rozpočtu. Budou součástí kapitoly Ministerstva vnitra. Celková minimální výše finančních prostředků v součtu za 4 roky bude činit 225 mil Kč. Tato částka je stanovena jednak na základě součtu finančních prostředků vynaložených na Program v letech 2008 – 2011 (250 mil. Kč) a jednak s ohledem na požadované úspory ve státním rozpočtu (proto je návrh snížen o 10% oproti minulému období).

6. Shrnutí

Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 shrnuje zkušenosti praxe prevence kriminality v České republice tak, jak byla prováděna od roku 1993. Reflektuje všechny obecné zahraniční poznatky k prevenci kriminality a dává je do souladu s národní praxí. Stanovuje pro další období jasná východiska, konkrétní cíle a priority, které jsou postavené na definovaných principech.

Pro výkon a provádění prevence kriminality uvádí předkládaná Strategie výčet subjektů a institucí, které se budou na její praktické realizaci podílet a budou naplňovat stanovené cíle. Důležitým prvkem je zastřešení systému struktur na úrovni vlády ČR, respektive Republikového výboru.

Ambicí tohoto materiálu je zejména dokončení stabilizace dosažených výsledků v oblasti prevence kriminality, nastavení standardních nástrojů a postupů v prevenci kriminality, zajištění dostatečných finančních prostředků na praktický výkon prevence kriminality v obcích a krajích a dosažení cílového stavu v prevenci kriminality.

Výsledky kvalitní realizace předkládané Strategie budou zejména snížení výskytu kriminálního chování a rizikových faktorů, zvýšení bezpečí na veřejných místech, stabilní finanční podpora efektivních aktivit a projektů prevence kriminality a stabilizovaný a efektivní systém prevence kriminality, který je obvyklý v rozvinutých demokraciích. Takový stav je cílem, k němuž především dosavadní i budoucí snahy v prevenci kriminality směřují.

[22] Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality v roce 2012 (2013,2014,2015)